

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

EMIL ISAC

POEZII ALESE

EDITURA TINERETULUI

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

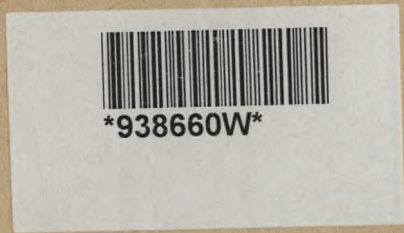
P21.13T.1-1

EI/1-81

1-81

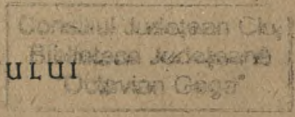
EMIL ISAC

POEZII ALESE

1956

EDITURA TINERETULUI

Portretul de ISER
Coperta de S. MISCHONZNIKY

P R E F A Ț A

În 1911, un cronicar literar al vremii îl numea pe Emil Isac „un artist, un luptător, un spirit îmbibat de cultură largă“ și „înainte de toate un propagator de cultură nouă“¹. Același cronicar spunea: „E premergătorul unei înțelegeri nouă“. După patruzeci de ani și mai bine, Mihai Beniuc îl caracteriza pe Emil Isac drept „cavaler neprihănit al poeziei“.

Am ales aceste două afirmații semnificative, pentru că între ele, de-a lungul atîtor ani, cu mici excepții, s-au făcut fel de fel de adnotări malițioase, pe marginea operei unuia dintre bunii scriitori ai Ardealului și nu numai ai Ardealului. Nici nu mai amintim despre ieșirile în care veninul lua locul bunului simț, în care reacționarismul își arăta colții neiertători față de un artist atît de temerar, atît de profund democrat cum era Emil Isac. A fost izolat, nu de viață, nu de marile ei probleme, ci de oficialitatea literară — care făcea nu odată temenele oficialității politice. A început să scrie și s-a afirmat într-o vreme despre rosturile căreia scriitorul vorbea astfel în 1919: „Politicianul imbecil, fudul ca o capră, leneș în muncă dar sprinten în minciuni, nu va fi niciodată flămînd. Totdeauna se găsește un club cu ușile deschise, un prieten ministru, un bogătaș cu punga plină. Nu te plîng niciodată, politicianule, să fii cît de incult, cît de prost, vei fi un coeficient de entuziasm la parlament, un strigăt de consimțire, o bilă de aprobare, un umăr pe care te poate lovi mîna ilustrului om al situa-

¹ Dem. I. Theodorescu „Un luptător al culturii nouă în Ardeal“ în „Noua Revistă Romîna“, 1911.

ției... Iar tu, care te-ai îndrăgostit de primăvară — de cîntecul ciocîrliei, de strălucirea izvoarelor, de ochii blînzi ai căprioarelor — tu, ostaș al luminii... scos din circulație ca o bancnotă prăfuită — tu n-ai lemne, n-ai chirie, n-ai somn dulce și n-ai fumul de narcoză al tutunului și ai copii care învață de pe acum că a avea tată poet este a fi un veșnic semn de întrebare ce se ridică amenințător în viață“. Iar cu trei ani mai tîrziu, într-o scrisoare deschisă către bunul său prieten, talentatul pictor N. Tonitza, Emil Isac sublinia, în linii și mai hotărîte, tabloul sumbru al epocii de neagră mizerie, nu numai pentru masele largi, ci și pentru artiștii cinstiți, legați de popor. Iată ce spunea poetul în această scrisoare deschisă publicată în *Flacăra* la 15 septembrie 1922: „Artistul român poate muri flămînd, îl poate doborî boala și mizeria, îi pot muri copiii desculți, femeia îi poate plînge nopți întregi în casă rece — cui îi pasă, cui îi pasă? Ingîmfatului bogătaș, ori cutărui semidocht cretin al catedrei? Doar aceștia și azi propovăduiesc stupiditățile lor că artistul bea nectar și trăiește în turn de fildeș — pînă ce și dînșii știu că nici nectar, nici turn de fildeș nu există, ci există lege a chiriei, iarnă grea, tifos și holeră, ftizie și rachitism...“ Aceste strigăte de durere și revoltă, această smulgere curajoasă a măștilor trandafirii de pe obrazele hîde ale oficialității, ale lumii exploatatorilor — nu-i puteau fi iertate lui Emil Isac. Cu atît mai mult cu cît ele erau dublate de o operă artistică — poezii, poeme în proză, schițe, povestiri, piese de teatru — care în tot ce au ele mai bun aduc acest contrast profund și dureros, evident în primul rînd în viața oamenilor simpli, a căror expresie, aș spune lirică, a fost și Emil Isac.

Scriitorul s-a născut la 17 mai, 1886, la Cluj. Era fiul renumitului jurist ardelean Aurel Isac care, în tinerețe, îl cunoscuse la Viena pe Eminescu și care apoi s-a dovedit un bun și vajnic apărător al drepturilor sociale și naționale ale romînilor din Ardeal. Emil Isac și-a început școala la liceul călugărilor piariști din Cluj și a terminat-o la liceul din Sibiu. La universitate — în străinătate și la Cluj — s-a specializat în studiile sociologice. În această perioadă a călătorit mult. Undeva, într-o pagină răzleață de confesiuni literare, scriitorul notează mai tîrziu: „Cunoscînd țări străine, bogate, mari — văzui la Viena și în Italia cartiere

muncitorești, mizeria care umbla pe străzile largi și adânci — și atunci sufletul meu se transformă. Fredonam cîntece zglobii, îmi parfumam batista cu Ylang-ylang, dar în inima mea de copilandru se făcu lumină. Cînd mă întorceam acasă, la suferințele ardelenesti, la casele acoperite cu paie, la moși Toaderii care ziua întreagă stăteau cu pălăria în mîna în fața conților — îmi juram în taină, ca să nu mă audă decît conștiința, că voi lupta totdeauna pentru neamul românesc, pe care îl voi ridica după putința mea“. Și într-adevăr, acest *voi lupta* a rămas înfipt în conștiința și inima poetului pînă a închis ochii. A luptat, ca scriitor și ca publicist de mare vervă și curaj, împotriva acelei lumi de jaf și de putreziciune, împotriva spolierii și a minciunii, cu o pasiune rar întîlnită. Cine recitește volumul „Impresii și senzații moderne“ apărut în 1908, cine răsfoiește ziarele și revistele vremii — să amintim numai vechea *Familie* a lui Vulcan, *Tribuna*, *Gazeta Transilvaniei*, *Facla* lui N. D. Cocea, *Romînia Muncitoare*, sub conducerea lui I. C. Frimu, și atîtea altele — își va putea da ușor seama de bogăția de mijloace literare și publicistice pe care Emil Isac le folosea, ca pe un foc concentric, împotriva racilelor atît de izbitoare ale vieții și luminii care „nu e de mătasă“, după cum spunea, ironic, într-o poezie ce începea cu versul: „Zdrențe negre, zdrențe hîde“. Tonul militant, patosul adînc — cînd ascuns ca un pîriu subpămîntean, cînd izbitor, nepotolit ca șuvoaiele de martie — care domină volumul din 1908 al poetului, cît și preocupările tematice ale acestei cărți sînt în legătură directă cu tradiția de luptă a poeziei din Ardeal, și mai ales cu acel „neuitat an sîngeros“ din primăvară pînă-n toamnă, 1907.

Pentru cel care cercetează mai atent începuturile lui Emil Isac, influența poeziei lui Coșbuc este evidentă. Filonul popular se împletește cu simplitatea clasică la fel ca în opera marelui său înaintaș.

Poeziile „*De la sapă vin*“, „*Seceriș*“, „*Plugarul*“ și altele dovedesc din plin acest lucru. Dar Emil Isac făcea un pas în plus în cartea sa „Impresii și senzații moderne“ publicată la Cluj în 1908. Impresiile și senzațiile erau și de aceea „moderne“ pentru că aduceau sub ochii cititorului, prin mijlocirea poeziei lirice, tablourile zguduitoare ale orașului industrial, ale vieții și luptei proletariatului. Ar fi destul să

rămînem la acest grăunte tare ca diamantul, care despică
și cel mai înghețat suflet :

*„In bordei s-a stins lumina,
S-a sfîrșit pînea pe masă —
Și flămînzi bocesc copiii,
Tatăl nu vine acasă !*

*Viscol geme la fereastră
Și e frig. Și rece-i soba...*

*— Sună-n curtea pușcării
Sub spînzurătoare, toba.“*

(„Așteptare“)

Dar ei trebuie să-i adăugăm alte poezii de mîna întîia, cum ar fi „Muncitoare“ (un fel de continuare a poeziei „Viața“ de M. Eminescu) sau „Sinistru clopotele“, „Sirena fabricii“ (cu acel tulburător sfîrșit : „Sirena fabricii sună, tot sună...“) sau „Viitorul“ și „Azi“, un clar și emoționant manifest poetic, care chema stăruitor la luptă :

*„Azi plîngem storși de boală,
Nevasta noastră, pală,
Ne-arată masa goală...
Azi, da... Dar vie mîne
Lanț greu ori albă pîne
Să ne aducă mîne,
Ori să murim în singe...“*

Poezia „In zori“ pune față în față un „Bordei bătrîn de jele“, în care copiii sînt treziți pentru a pleca la muncă, de mama care tremură, și un „Palat trufaș de aur“, în care mama spunea copiilor „bolnavi de miere“, „Dormiți, dormiți în pace,/In fășii de mătasă“. Poezia se încheie simplu, cu acest vers : „Și viața parcă tace“, care capătă o profunzime deosebită, amintind tăcerea și liniștea care premerg furtunii. Tabloul nu rămîne un simplu tablou izolat, în dosul lui se prefigurează o întregă societate, o lume împărțită în clase bine determinate. Fiind vorba de copii, trebuie sub-

liniat apoi faptul că preocuparea pentru soarta lor revine ca un leit-motiv de-a lungul anilor în poezia, și de multe ori în proza și publicistica lui Emil Isac. Să ne gândim la : „Copii de moși pe străzile din Cluj“, „Copilul lui Ștefan“, „In strada mea“, „Copiii săraci“, „Bubi e bolnav“ sau, dintre poeziile scrise în ultimii ani : „Copiilor din Coreea“, „Moșul, capra și copilul“ și acel gingaș și emoționant imn închinat copilăriei fericite, care este poezia „Trei pionieri“. Dintre articolele și schițele publicistice aș vrea să amintesc aici doar trei : „Doi copii“, „Somnul ei“ și „Copii flămânzi pe străzile Clujului“. Prima a apărut în 1911 și începe astfel : „Judec altfel decât oamenii zilei. Îmi place să scot din întunecime lumină, căci în întunecime zace adevăr ascuns, și adevărul ascuns e ca briliantul. Cu cât îl aduci din mai mare adâncime, cu atât e mai prețios“. Mai apoi scriitorul continuă : „Am văzut doi copii pe stradă. Unul era bălan și vioi, dar hainele lui erau zdrențe — în ochii lui vorbea casa rece a părinților, prânziurile neprânzite și visurile nevisate ale proletarului. Al doilea copil era fin și nervos ca o sonată de Chopin — avea ochii albaștri, plini de un foc albastru, pe care foc numai în ochii heterelor l-ai putea vedea. S-au întâlnit ca doi prieteni și au început astfel : „Am auzit, Petre, că ți-a murit sora, a zis „domnișorul“.

— Da, a răspuns „proletarul“.

— Și de ce nu jeluiești ?

Micul proletar a răspuns rece :

— De ce să jeluiesc ? Doar mâine moare și cealaltă.

— Irina ?

— Da, Irina...

— Și atunci vei jelui ?

— Nu, va muri și a treia. Atunci a zis tata că-mi cum-pără haină neagră...

Domnișorul a tăcut puțin, apoi zise tare :

— De ce a murit sora ta ? Și de ce mor și celelalte ?

— Pentru că munceau la fabrică !

După ce copiii se ceartă în jurul nasturilor de aur ai domnișorului, pe care scriitorul îi opune, simbolic, sufletului copilului sărac, în care „răsună plînsul muncitoarelor din fabrici, ucise de fosforul alb, palmuite de soartă și stoarse de munca de noapte“, Emil Isac încheie : „Care e

aici adevărul? Iubirea copilaşului alintat de viaţa caldă — ori ura micului proletar, care vedea în nasturii bogatului său prieten toată sărăcia sa?“ Astfel încheiată bucata, răspunsul la această întrebare nu era greu de dat.

În 1920, scriitorul semna într-un ziar schiţa-articol „Somnul ei“, din care desprind două citate pentru a putea fi înţeleasă în întregime: „E noapte... e rece... e vînt... şi în chioşcul-bordei, care nu are fereşti, nici uşă, şi care seamănă c-un sicriu de lemn, doarme, îmbrăţişînd poate păpuşi şi sugînd bomboane, o fetiţă de vreo cinci ani... îmbrăbodită în zdrenţe, de-asupra unui morman de gazete... Dacă aţi putea citi ce visează fetiţa... pe mormanul de gazete pe care doarme! Dar în gazete nu citiţi astfel de lucruri...“ A treia bucată a fost scrisă în 1931, e vorba în ea iarăşi despre „micii martori ai foamei şi ai frigului“.

„Dacă ar fi să cronometrăm așa, din zece în zece ani, lucrările scrise, am mai putea aminti apariţiile zguduitoare ale copiilor morţi de foame din piesa încă în manuscris „Domnul Milion“, terminată în 1942. Cred că atunci cînd vom reedita tot ce este mai bun din volumele „Ardealule, Ardealule bătrîn“ (1916), „Cartea unui om“ (1918—1925), „Notiţele mele“ (1925), la care se vor adăuga nenumăratele lucrări risipite în revistele şi ziarele vremii, timp de mai bine de 30 de ani, se va vedea că volumul „Anii împotrivirii“, al meşterului Geo Bogza, are în literatura noastră o prefaţă interesantă şi clarvăzătoare, activitatea publicistică a lui Emil Isac, în care arde flacăra uneia dintre conştiinţele cele mai limpezi ale scrisului nostru.

Scriitorul a fost şi un neobosit agitator împotriva războiului, luptînd pentru pace între popoare, încă din prima tinereţe şi pînă în ultimele zile ale vieţii. Este semnificativ faptul că în 1914, imediat după izbucnirea primului război mondial, autorităţile austro-ungare îl deţineau temporar într-o închisoare, din care poetul se adresa într-un articol unui strănepot din anul 3828, vorbindu-i despre ceea ce el numai din istorii poate va mai auzi: războiul. În 1941, sîngerosul regim antonescian îl pusese din nou sub supraveghere, cu domiciliul forţat la Turda. Şi totuşi, dacă nu în presa vremii, închisă cu şapte lacăte pentru Emil Isac, în

manuscrisele sale se pot citi asemenea documente artistice împotriva războiului :

*„O, azi lumea nu-i frumoasă
Și pe holde-a morții coasă
A rărit al vieții grîu...
Sînge proaspăt curge-n rîu...*

*Văduvele și orfanii
Stau plîngînd la neagra poartă.
Gîndul lor departe-i poartă,
Visul lor : iederă moartă.
Crește-n curte bălărie,
Poarte-o dracu-n pălărie.“*

(„Cartea copilului“)

Și ca un fel de răspuns, care cere un alt răspuns despre zădărnicia și falsitatea criminală a unui război nedrept, poetul scrie :

*„Soldații tineri care au murit în luptă,
Cu inima frîntă, cu haina ruptă,
Cu fruntea-nsîngerată, cu visurile stinse,
Se adună cu toții pe cîmpiile ninse,
Înainte, unde ?“*

Dar cum spuneam, această ură împotriva războiului nedrept se manifesta încă din primul război mondial. Mărturie ne stau lucrări ca „Pușca și condeiu“ publicată în „Romînia muncitoare“, apoi emoționantul răspuns la apelul lansat de Henry Barbusse, unele poeme în proză din volumul cu același nume sau din „Ardealule, Ardealule bătrîn“, atîtea strigăte ale umanității rostite parcă de gura pe care, după cum scria într-o poezie Emil Isac, „străluceau, roșii, stropi de sînge, mărgăritare T.B.C. — Războiul... Dați-ne tinerețile!“ După eliberare, conștiința scriitorului a devenit și mai activă, și mai luminată. El scria :

*„N-a fost minune, a fost voință tot ce s-a întîmplat.
Poporul numai a vrut, după ce în zadar s-a tot rugat.
Milioane de brațe s-au unit și a trosnit ce a fost aur și lemn,*

*Și degetul sorșii a înșipt cu foc un semn;
Lumea veche s-a cutremurat și s-a dărâmat,
Drumurile s-au luminat,
Drumurile s-au luminat..."*

Chiar și poziția sa împotriva războiului devine mai clară nu numai în înflăcăratele apeluri poetice din „*Ascultați oamenilor*“ sau „*Coreea*“, ci și în atâtea și atâtea articole (ex. „*Fotografii din Coreea*“, „*Pace*“ și altele) multe dintre ele fiind scrise cu mâna tremurată, pe patul de boală.

O altă latură prea puțin cunoscută și apreciată pînă acum din activitatea lui Emil Isac este aceea de agitator și propagandist cultural, cu înțelesul cel mai bun al cuvîntului. Timp de aproape cincizeci de ani a scris în presa vremii despre cele mai felurite probleme artistice și culturale, a ținut conferințe în fața muncitorilor și intelectualilor din diferite centre ale Ardealului, a predat interesante lecții de estetică în fața studenților, a militat pentru înființarea teatrului și operei române în Ardeal, a popularizat expozițiile de plastică și concertele, cu talent, cu pasiune, cu o competență și o vervă rar întîlnită. Aproape nimic nu i-a rămas străin din ceea ce însemna manifestare intelectuală și artistică. A lăudat și susținut întotdeauna talentele adevărate, a lovit în impostori și afaceriști, dar mai ales a atacat cu o ironie amară și corosivă orice fenomen negativ, orice semn al descompunerii burgheze în artă. În fața snobilor și pigmeilor a știut pune întotdeauna exemplele strălucite ale marilor artiști din trecut sau din alte țări. Să amintim numai articolele sale despre Jules Verne și Anatole France, Gorki și Bernard Shaw, Petöfi și Ady, despre Eminescu, Caragiale (felurite și interesante amintiri și studii) Coșbuc, Vlașuț, Macedonski, despre Aristizza Romanescu și Gheorghe Dima, despre Vlaicu, Amundsen și despre atîția alții, articole care se adaugă celorlalte lucrări ale lui Emil Isac, pentru a confirma încă o dată afirmația scriitorului că talentul nu e un mare merit, ci o mare datorie față de poporul din care izvorăște.

Tocmai trăinicia legăturii cu acest izvor i-a dat lui Emil Isac vigoarea și curajul care l-au caracterizat o viață întreagă. Acolo unde această legătură a fost mai anemică — între anii 1930-1940 — și creația scriitorului s-a rarefiat,

a pierdut din eficacitate, din valoarea ei artistică. În unele poezii scrise în această perioadă, cum ar fi : „*Femeia prețioasă*“, „*Lacrămi fiului meu*“, „*Toamna*“ etc., apar anumite note decepționiste, descurajante, care distonează în concertul poeziei isaciene. Dar în anii din urmă ai vieții, adeziunea profundă, sinceră, deschisă, față de lupta partidului, de idealurile cele mai înalte ale vremii noastre, a dus la o nouă tinerețe (care a și rămas fără bătrînețe) în opera lui Emil Isac. Studierea ei atentă, răspîndirea ei în mase cît mai largi, este o datorie încă actuală pentru noi, cititorii și continuatorii scrisului său, care-i purtăm adînc în inimă nobilul mesaj al omului și artistului.

ION BRAD

IMPRESII ȘI SENZAȚII MODERNE

(1908)

FLORILE

Am cumpărat flori.
Mi le-a vîndut o fată.
Erau albastre zori.
Și dormea lumea toată...
Și cînd mi le-a întins
O mîna firavă și mică,
Florile le-am privit,
Cu dragoste și cu frică...

...Simțeam că în ele
Au înflorit lacrămile mele,
A-nflorit a fetei jele;
Un vis de stele,
Și toate gîndurile rele...

Și mă-ngrozeam de flori...
Căci mi le-a-ntins o fată,
O fată care nu doarme în zori...

O fată care nu visează-n pernă,
O fată care vede foame.

Fugiți fantome...

Am cumpărat flori.

Erau albastre zori.

FLORI ALBE

Flori albe, flori albe,
 Și tot vă privesc,
Viața mea-i neagră,
Viața mea-i neagră,
 Flori albe.

Flori albe, flori albe,
 Și tot vă sărut.
Afară e noapte,
Afară sînt vînturi,
 Flori albe.

Flori albe, flori albe,
 Și tot vă sărut,
De ce sînteți albe,
Și viața mi-i neagră,
 Flori albe ?

Flori albe, flori albe,
 Cînd eu voi muri,
Să-mi țeseți cunună
Pe sufletu-mi negru,
 Flori albe, flori albe.

MUNCITOARE

Zdrențe negre, zdrențe hîde,
Nu e lumea de mătasă...
Cîte fete nu știu rîde,
Cîte fete plîng și coasă !

Alte lenea lor și-o poartă
În căleasă parfumată,
Lumea voastră este moartă,
Viața blestem vă arată...

Visul vostru nu răsare,
Fiorul de-a cere pîne
Îl omoară. — Și cîntare
Gura nu știe să-ngîne...

Și munciți...

.....
..... muncind în taină.

Trece-a tinereții floare.
Imbrăcînd a nopții haină
Dispăreți în umbră mare.

Voi pieriți. Dar zdrențe hîde
Tot mai sînt lîngă mătasă...
Vin fete ce nu știu rîde,
Și tot plîng, tot plîng și coasă...

DE LA SAPĂ VIN...

De la sapă vin țeranii,
De pe față le plîng anii,
Cîte chinuri, cîtă trudă,
Și de lacrimi fața udă...

Vin țeranii cu sfială,
Suflet plin și străiță goală...
Și cum vin din depărtare
Înroșește sfîntul soare...

Și cum vin storși de-oboseală,
O căleasă vine-n fală...
În căleasă domni și doamne,
Cît parfum și aur, Doamne...

Și pe lîngă ei cînd trece,
Îi atinge fior rece.
„Vai, acei ce-s pe căleasă,
Mîncă grîul nost' pe masă...”

SECERIS

Plaiuri de verdeață, viață, multă viață,
Lacrimi pe-a mea față;
Vai, eu nu văd plaiul, eu văd numai sclavul,
Cum asudă-n plaiuri de verdeață.

Și cînd munca-i trudă, și cînd toți asudă,
Cînd recolta de durere și de plîns e udă,
Domnii cei mari la răcoare,
Se ascund de vînt și soare
Și rîd de a vieții trudă...

AZI

Azi, ne răpește viața
Mașina și fabrica,
Ne veștejește fața...

Azi, n-avem somn și tihnă,
A domnilor odihnă
Ne fură dimineața...

Azi, plîngem storși de boală,
Nevasta noastră pală,
Ne-arată masa goală...

Azi, da, ...Dar vie mîne
Lanț greu, ori albă pîne,
Să ne aducă *mîne*.

Ori să murim în sînge...

Copilul azi de plînge,
Dar mîne lanțu-l frînge...

PLUGARUL

Plugul ară, plugul ară..
Și în urma lui e sară.
Plugul ară, plugul ară...

În zadar ari, măi frăține.
Soarta ta e tot de cîne.
Tot de cîne...

Plugul ară... Și boierul
Munca ta o odihnește.
Bogăția lui tot crește.

Plugul ară, tot te ară.
Ară viața ta amară,
Plugul ară, tot te ară.

Și cînd viața ta se curmă,
Plugul rîde și tot ară..
Vesel, căci rămîi în urmă...

AȘTEPTARE

In bordei s-a stins lumina,
S-a sfârșit pînea pe masă —
Și flămînzi bocesc copiii,
Tatăl nu vine acasă !

Viscol geme la fereastră...
Și e frig. Și rece-i soba...

— Sună-n curtea pușcăriei,
Sub spînzurătoare, toba...

BOIERUL ROMIN

Paris. Paris.

Paris e leagănul tău sfânt,

Trăiești între brațe de cocotă

Și ele te-nvață la cînt.

Păpușa altora în viață,

Îți scurgi zilele-n chef și boli discrete.

Tu din întreaga lume nu vezi altceva

Decît fete...

Crierul tău ți-l destramă șampania și grogul,

Și-ți strînge gîtul fumul de țigară.

Tu nicicînd n-ai înțeles strigătul

Acelor ce nu vor să piară.

Parfumul ți-a otrăvit suflarea.

Tu nu simțеști mirosul de ogor...

Tu nicicînd n-ai văzut a zilei muncă,

Tu n-ai văzut sclavi, care asudă-n luncă.

Și n-ai văzut flămînzi, ce mor...

Paris. Paris.

Paris e mormîntul tău de jele.

El ți-a furat privirea, să nu mai știi privi la stele.

Pieri între brațe de cocote stoarse de plăcere...

Și moartea tă o plîngem în durere...

Nu plîngem trupul tău, ne plîngem soarta crudă,

Din care ți s-a dat, ca tu să prăpădești

Averea celor ce asudă...

VIITORUL

Toți oamenii ies la poartă.
Gerul e roșu...
Plîng toți. Și rîd și blastămă toți.
Arde. Arde.
Ori renaște lumea moartă.
Gerul arde și zeii pier toți.
Vine un nou soare...
Vine o dimineață mare...

Și oamenii blastămă și plîng și cîntă.
Gerul tot arde și vin de departe
Oamenii noi și doinele moarte
Apun în noaptea frîntă.

SINISTRU CLOPOTELE...

Sinistru clopotele sună.
Ciocanele mai sfinte sună,
Ciocanele mai sfinte sună.

În clopote e numai pace.
Ciocanul nîcîcînd nu mai tace,
Ciocanul nîcîcînd nu mai tace.

Cîntarea clopotului sună
A vreme și a lume bună
Cîntarea clopotului sună.

Ciocanele, vai, cîte-ar spune
De le-ar fi glasul rugăciune,
De le-ar fi glasul rugăciune.

SIRENA FABRICII...

Fum gros se-nalță-n cer.
Sirena fabricii sună.
Oameni palizi de visul nevisat,
La poartă se adună...

Și nu grăiesc, și nu se căiesc,
Ai crede că nu trăiesc;
Își șterg ochii și n-au răgaz să plîngă,

Fum gros se-nalță-n cer...

Palatul din vecini
De chiote și de pocnet de sticle răsună.
Lăutarii cîntă dragoste din strună...

Sirena fabricii sună, tot sună...

ORAȘ BOLNĂVIT...

Oraș bolnăvit de viață,
Tot oameni stinși pe ulițele tale,
Tot jale,
Pe fiecare față.

Și oamenii așteaptă plîngînd de slăbiciune,
Așteaptă senzație mare.

...Și vine din apusul otrăvit de soare,
Un car de fîn cu miros tare.

Orașul tresare.

IN ZORI

I

Bordei bătrîn de jele
Copiii dorm de trudă.
Visează visuri grele.
Și fața lor, și fața lor,
De lacrimi li-i udă.

Și mama îi sărută,
Trezindu-i tremurînd :
„Treziiți-vă la muncă,
L-a domnilor poruncă“ ...
Ii tot sărută.

Copiii se trezesc pe rînd.

II

Palat trufaș de aur...
În sală de mătasă
Copii bolnavi de miere
Visează de balaur.

Și mama lor la masă,
Ii tot privește blînd :
„Dormiți, dormiți în pace.
În fășii de mătasă“.

Ii tot privește blînd.
Și viața parcă tace.

NAVA VIEȚII

Nava vieții, nava vieții
Mi s-a frînt.
Am avut catarg prea tînăr,
A fost mare vînt —
Nu-mi zîmbește de departe
Nici un far,
Vînturile tot mai aspre-mi par.
Și răcnește marea vieții,
Valuri mii...
Dimineață a credinții
Nu mai vii ?

QUOD VULT DEUS...

A vuit codrul.
Codrul a urlat.
Tei lui, mii și mii,
Albi s-au scuturat...

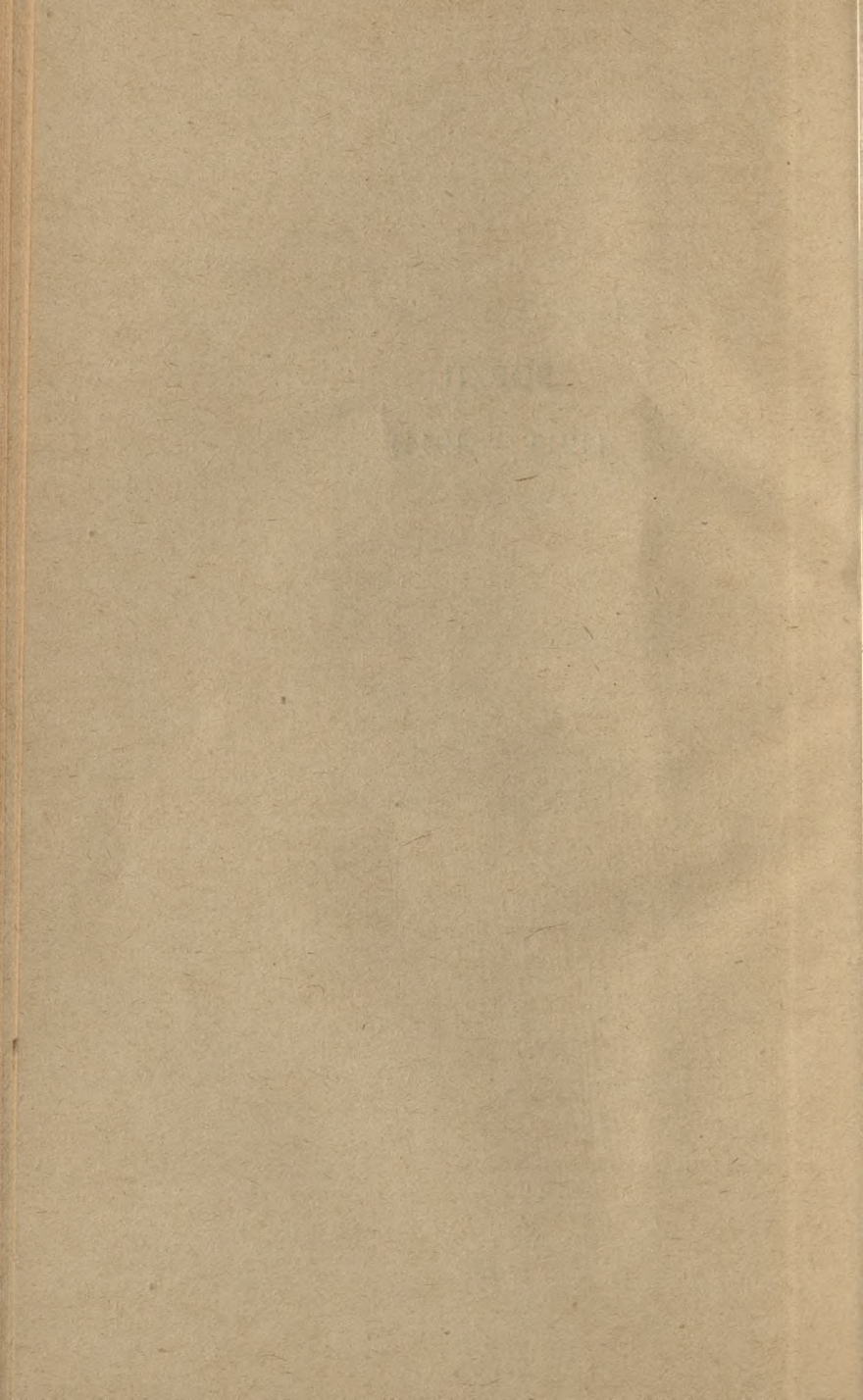
Intr-o casă.
Gheață.
S-a stins o viață,
Căminul s-a stins de gheață.

A vuit codrul.
Codrul a urlat :
„Eu am tei mii și mii
Și un cămin totuși a înghețat“,
Un cămin a înghețat.

A vuit codrul.

POEZII

(1914 — 1944)

DE VOI MURI...

De voi muri, copilul meu,
Să nu plîngi după mine,
Căci eu sînt tu și tu ești eu,
Voi rămînea cu tine.

În lume glasul-mi te-a chemat
Din viață ți-am dat viață.
Cu lacrimi eu te-am botezat
Și chinul-mi porți în față...

Și ochii mei sînt ochii tăi,
Din sînge ți-am dat sînge.
— De voi muri, copilul meu,
În tine eu voi plînge...

CINTEC

In inimă să mă închizi
Cu cheia fericirii,
Și să mă porți în tine,
— Pe drumul stelelor odat',
Tu vei porni cu mine.

Căci eu sînt tu și tu ești eu,
Ne-așteapt-aceeași cale ;
— De voi muri, voi străluci
In lacrimile tale.

COPII DE MOȚI PE STRĂZILE DIN CLUJ

Copii mulți și orfani și flămânzi și palizi
și timizi și triști

Opresc cu mâinile lor pe trecătorii străzilor din Cluj...
Și domni cu monoclu și doamne cu buze vopsite cu ruj,
Îi amenință de-atâtea ori cu polițiști.

E vina lor că sînt săraci și foamea îi alungă pe străzi ?
Că nu îi așteaptă pat de mătase și ochiul lor este atent,
Că nu au de la viață patent,
Să aibă lacrimi în loc de comori și aur în lăzi ?

Cerșesc... și arareori cade în mînuțele lor ban,
Căci cine ar crede că nu este sport
Să stea copiii în noapte... să le fie tatăl mort,
Și mama moartă de oftică-nainte cu un an ?

O, fie-vă milă de copiii palizi și slăbiți,
O, credeți în ochii care atîta au plîns.
O, credeți în focul lor negru și stîns
De lacrimi... Și credeți că nu mint, că sînt părăsiți !

O, dacă nu aveți măcar un ban,
Lăsați-i fără ocară, dacă nici o lăascaie nu le dați.
Căci și ei au, ca voi, surori mici și neputincioși frați,
Și dacă sînt mici, e mare durerea de-a fi orfan !

Copiii în zdrențele lor,
Copiii flămânzi nu sînt vinovați.
Și dacă de milă pe orfani nu-i ascultați,
Lăsați-i să plîngă cum plîng îngerășii în cor.

COPILUL LUI ȘTEFAN

Copilul lui Ștefan a murit azi noapte,
Un câine negru sufletul i-a dus...
Codrul de-atunci șoptește șoapte,
Și tremură-n aur stelele de sus.

Imprejurul mortului se-adună vecinii
Și-și fac cruce și îngroziți plîng —
Nimănuia nu i-e foame și-i vremea cinii;
O stafie albă s-a strecurat în crîng...

Copilul lui Ștefan a murit azi noapte
Căci l-a chemat frățiorul din pămînt.
— Șapte ani oile nu vor da lapte,
Și miros de sînge va pluti în vînt...

„Vom lega blestemul c-un băț de țernă“,
Spune fruntașul și oamenii cucernic se închină.
— Copilul lui Ștefan doarme frumos pe pernă,
Și simte că nu el este de vină.

CÎNTEC DE CĂPRIOARĂ

Ochii triști de căprioară
Sînt ochi de copii nevinovați.
De-aceea sînt blînzi și de-aceea sînt mirați.

Copiii cînd vor să moară,
Îi cheamă îngerii albi să se joace.
Și copilul este o căprioară...

Și întunericul pe copii îi pîndește
Și pe dînșii cineva-i lovește.
Și, nevinovați, ei trebuie să moară.

O, lăsați căprioara să se ascundă
Căci inimă de copil e-n privirea ei rotundă...

ÎN STRADA MEA

(fragment)

I

A murit cineva, alături în ogradă,
S-adună lumea mortul să-l vadă.
Mortul este un copil cu zîmbet pe buze,
Cu ochii albaștri, cu părul bălai
Ca un faun tînăr ce cînta din nai.
Nu cumva este copilul tristelor muze ?

...Nu este copilul muzelor, este copil de stradă.
Și se-ngrozește lumea ce-a venit să-l vadă.
Și zdrențe îl înfășoară
Și poate nici n-a putut în pat să moară.
O păpușă sfîrtecată strînge subsuoară,
Inmormîntarea nu va fi paradă !

Frățiorii lui împrejuru-i plîng și mințile-și sfarmă,
În curte o ceartă, a celor săraci larmă.
Tatăl beat, mama uscată ca un fus,
Și numai stelele și sfinții de sus
Privesc copilul ce s-a dus.

A murit cineva... Flașnetă și plînsul se luptă
Și mortul în cămășuța ruptă,
Parcă cu privirea lui blîndă se întreabă :
„Oameni buni, de ce nu vă vedeți de treabă ?“

Copil bălan, copil mort înainte de-a crește la viață,
Moartea a scris povestea-i pe îngălbenita-ți față :
Ai murit frumos, căci urît și blestemat ți-a fost traiul
— Și zîmbești, căci auzi cum îți deschide
poarta, raiul.

II

.....
A murit cineva, alături în ogradă,
Fulgi de zăpadă au început să cadă.
Convoiul va porni îndată : la groapă cine te va
petrece ?
Poate numai dricarul, vreo doi nebuni și vîntul rece
Și frățiorii tăi, toți palizi, toți schilavi, toți zece.

COPILULUI MEU

Copilul meu cu bucle blonde,
Cu ochii moșteniți din mine,
Ce faci acum ?
Se joacă cineva cu tine ?
Sărută-ți degetele fine ?
Cînd treci pe liniștitu-ți drum ?

...Nu alunga cu pietre paseri,
Și lasă fluturii în pace,
Culege flori.
Imbrățișează mieii stînei
Și dă-le din căldura pînei.
Să nu-i lovești, orice ți-ar face !

Culege flori și te-ncunună
Cu trandafiri.
Și bradului zi-i „ziuă bună“,
Trimite dorul tău în lună
Cînd seara la ferești te miri !

Pîrîul fie-ți frate dulce,
Și valul lui
Cu plînsul mamei să te culce,
Trezește-te cînd codrul sună
De clopotele vîntului !

Vei crește și tu ca o floare...
Te-or bate lacrimi și iubiri,
Pe drumul tău udat cu soare
Stă pîndă-ntunecimea mare,
— Imbrățișează trandafiri !

Și roagă mama să-ți cetească
Răvașul ce-ți aduce-un corb.
— Copilul meu, cu ochi albaștri.
Să nu-ți uiți că privești la aștri
Ca și tu să fii mort și orb.

CALUL ALB

Calul alb, bătrîn și mare,
Aștepta să viu în gară.
— O, acele nopți de vară !..

Ne ducea tăcut în noapte
De la gară pîn-acasă.
— Mama ta plîngea la masă.

Calul alb, bătrîn și mare,
Ne ducea tăcut povara.
— O, cum cunoscuse gara...

Cînd soseam din drum cu bine,
Calul necheza cuminte.
— Și tu nu aveai cuvinte.

Dacă nu soseam în gară,
Calul alb, bătrîn și mare,
Nu plîngea cu ține oare ?

CERȘETORI

Cerșetori — mamă și copii,
Înainte castelului, portarul cu mătura vrea
să-i alunge.

Mama palidă și zdrențele ei
Fac cîinii să mîrîie.
Copiii flămînzi, toți copiii flămînzi din lume
Sînt ai mei.

Le-aș da șampania și pastetul
Ce-a rămas de la banchetul
De ieri.

Poate, dumnezeu din cer
Mi-a spus să le dau tot ce cer.
Lacheul privește-n salon la palmieri :
I-a stropit cu șampanie banchetul de ieri.

Și copiii flămînzi, și femeia la poartă,
În castel nu au intrare.
Ce-ar spune contele și milionarii
Să-i poftesc la gustare ?

— Portarule, nu da cu mătura,
Căci prea mulți i-au bătut.
De zdrențele lor ți-e rușine ?

Cerșetorii din fața porții să vie cu mine.

Mamei îi voi da blană,
Și în loc de lacrimi, cu parfum va fi udată.

De ceea ce se va-ntîmpla în castel
Vor sta toți servitorii cu gura căscată.

SIRENA FABRICII

Sirena fabricii mă trezește-n zori.
Și pornesc roțile și oamenii se duc la muncă,
Vin fete, flăcăi din înflorita luncă,
Să se întoarcă seara, ca veștede flori.

Sufletul satului în fabrică se cufundă,
Sirena fabricii sună, tot sună.
In salonul castelului, servitorii,
De sub mese, pe musafiri îi adună.

Inima mea tace și binecrescuta mea gură
Uită, la toate acestea, ceva să spună.

Sirena fabricii răgușită sună...

ACELOR CE SUFERĂ...

Acelor ce suferă acuma,
Departe de liniște și de somn,
Acelor ce nu visează,
Acelor ce stau pază
În noapte, în ceață, în vînt,
O, cum aș vrea să le cînt
Cu harfă de aur, cu strune de-argint
Și să le răsără din pămînt
Al visului minunat domn.

O, spune-le, spune-le toate :
Că fericirea va fi a lor,
Că-n bucurii o să-noate,
Fecioare le vor cînta-n cor,
Porțile li se vor deschide,
Pernele le vor fi calde,
Trudita lor față în zîmbete o să li se scalde
Și sufletul lor se va-ntoarce
Cu al pasării cîntec și al cerului nor.

Suferiți, suferiți, suferiți, căci dacă
Vă veți întoarce, al vostru va fi : pămînt și casă,
Buzele cele mai dulci de femeie
Vă vor fi pe fruntea rece, fierbinte cheie,
Și cea mai albă pîine pentru voi se dospește,
Pentru voi așteaptă mama, pentru voi copilul crește,

Pentru voi nimic nu va fi scump,
Căci stați pază-n frig, în noapte,
Cu ochii umezi, cu slăbite șoapte,
De noi departe, de moarte aproape,
Cu lacrămile ascunse în ale voastre pleoape.

— Mă gândesc la voi, ne gândim la voi,
Știu că vă aduceți tot mai des aminte de noi.
Nu uităm că sînteți statui vii în ceață,
Știm că viața voastră este grea de viață.
Tot vă veți întoarce cu senină față
Și vă vom îmbrățișa cu umilă duioșie.

— Și fiul meu o să-mi povestească mie
O noapte-ntreagă, o zi întreagă, poate o viață-ntreagă.

Numai mie...

PERNELOR...

Pernelor albe, prietene triste,
Cît v-am îmbrățișat !
Voi toate le știți : și ce-am pățimit
Și ce-am visat.

De cîte ori ne-am spus durerea
Și de cîte ori ne-am mîngîiat !
Vouă v-am spus ce nu spuneam nimănui.
Și cînd eram obosit și cînd eram înșelat.

Suferința în voi mi-am ușurat,
Și nopțile mi-au trecut cu voi.
De-atîtea ori v-am îmbrățișat
Căci totdeauna ați fost blînde și moi.

Pernelor albe, cu mine veți veni
Și atunci cînd nu va mai fi plîns și dor.
Și nu mă veți trăda, nu mă veți vorbi,
Pernelor albe, pernelor.

Dar dacă ar avea glas
Acei ce-au murit fără pernă,
Ar mai putea fi liniște-n cer
Ar mai putea fi tăcere în țernă ?

Consiliul Județean Cluj
Biblioteca Județeană
"Octavian Goga"

Și cîți au îmbrățișat
În loc de perne moi
Pămîntul însîngerat,
Aceștia care n-au visat,
Aceștia care n-au putut iubi
Flămînzi, furați și goi.

938660

COPIII SĂRACI

Copiii săraci, cari nu s-au săturat
Niciodată,
Cari numai au plîns, au tușit și au măturat
Ziua-ntreagă, seara întreagă,
Copiii săraci, pe cari soarta n-a uitat
Să-i bată.
Și pe cari nimeni nu i-a sărutat,
— Copiii săraci, s-au deșteptat.

Al lor era plînsul, frigul și boala
Și povara ce-o purtau în spate.
Colțul străzii le-a fost școala
Și îi scuipau cei din palate.
— Copiii săraci s-au deșteptat.

Acum în zadar le veți spune povești
Cu îngeri, cu sfinți și cu răbdare.
S-au săturat de multele rugăciuni cerești
Și copiii săraci cer un blid mai mare.

Dar nu plin cu răbdări prăjite
Și cu binecuvîntarea domnului părinte.
Copiii săraci au prins și dînșii minte
Să nu mai creadă în lucrurile vrăjite.

Copiilor, mîncăți, beți și cîntați,
Căci destul ați așteptat rebegiți de frig,
Decît o mie de rugăciuni,
Este mai sfînt și mai dulce un covrig.

CINTECE DE TOAMNĂ

Cîți nu te-au cîntat, cîți nu te-au iubit,
Tu veșnică veștejire !
Și atîtea cu tine-au veștejit !

Aducătoare de ceață și vînturi, de ploi și de jale,
Toamnă, ești tristă doamnă,
Ce te plimbi, pe-a veșniciei cale.

Duci cîntecul și floarea și aduci plînsul pădurii,
Ești blestemul urii,
Culoarea ți-o scrii pe buzele murei.

Aducătoare de tristeță și-ndemn de-a ne închide în
casă,

Ești stafia ce stă la masă,
Ești zîmbetul de suferință al gurii.

Cîți nu te-au cîntat, cîți nu au murit
Cu tine !
Toamnă, fii bună cu mine.

FLORI, FRUMOASE FLORI...

Flori, frumoase flori, nevinovate flori,
Infloriți și veștejiți de-atâtea ori,
Flori, gingașe flori.

În voi înfloresc dureri și fericiri,
Uitări și amintiri :
Garoafe, crini, viorele, trandafiri.

În voi crește credința și glasul vost' senin
Adoarme pe cel ce se zbate în chin,
Parfumul vostru : al veșniciei dulce vin.

În voi se duce solie de iubire,
Mireasa vă trimite îndepărtatul mire,
Copiii voi îi faceți de lacrimi să se mire.

Incununați și morții cu dulcea voastră față ;
O, cine v-a dat viață, o, cine v-a dat viață ?
— Voi, flacările roșii în noapte,-n vînt, în ceață ?

Flori nevinovate și frumoase flori,
A voastră milă o cerșesc de-atâtea ori
Cînd de la mine pleacă suferința-n zori.

O, duceți-mă într-o noapte pe drumul vost' de taină.
O, dați sufletului meu curata voastră haină.
Să cresc și eu la țărmlu lacului vieții, ca altă floare
Ce străpunsă de o rază de lumină moare.

...Și copilul meu să mă regăsească, să mă sărute și
la sîn să mă strîngă.
Și fără să știe de ce, să-nceapă să plîngă.

CINTEC DE TOAMNĂ

Copilul meu încearcă să prindă o rază de soare
Și plînge că n-a putut s-o prindă...
Și mă întreabă : cine-a aprins soarele,
Cine-a aprins soarele ca raza lui să aprindă ?...

Copilul prinde o floare gingașă și albă floare...
Și înțelege glasul neprihănitei comori.
Sărută floarea și rîde cu lacrimi. O, de-atîtea ori,
In viață, vei săruta rîzînd și plîngînd, flori !...

BUBI E BOLNAV

Bubi e bolnav și ard ochii lui
Cu focul negru al suferinții.
Îi asudă fruntea, îi clănțină dinții
Și nu mai răspunde nimănui.

Mînuțele lui pe sîn obosite zac
Și parcă nici glas nu mai are.
Și suferința lui Bubi este mare,
Căci buzele lui (cireșe coapte) tac...

— Trist stă elefantul și maimuța lîngă dînsul

Și cu ochii veșniciei se uită păpușa.

— Și în noapte deodat' se deschide ușa :

A intrat, cu mii de diamante, plînsul.

VERSURI PENTRU COPILUL MEU

I

Copilul meu doarme și visează pe Barbă-Cot.
Cum l-aș visa și eu să mai pot!

Copilul meu vede pe Ileana-Consânzeana.
Mie, lacrămile-mi udă geana.

Copilul meu cu flori și fluturi se joacă.
Îl dezmiardă soare și aur îl îmbracă.

Zinele îl prind în horă și îngerii îi cîntă.
Ce sfîntă-i copilăria sfîntă!

Tot mai adînc cade copilul meu în fericirea dulce.
— Și tatălui nimeni nu-i spune să se culce...

II

Vînturile arbori bat, norii fug pe cer, bătrîni.
Îi alungă spaima mea.
Sună ploaia, urlă, cîină.
Nu mai arde nici o stea.

— E tîrziu și tot nu dorm, dormi copile-n loc de mine!

Doarmă dragostea-mi în tine.
Și te-acopăr tot mai bine.
Nu pătrundă nici un glas, nici un plîns pînă la tine,
Nu simți vremea ce vine
Și te va trezi plîngînd cu mine.

Dormi frumos cum doarme mielul, dormi ca pasărea-n
pădure.

Nani, nani, dormi ușor !
— Nu las' somnul să ți-l fure
Vîntul nopții călător.

III

Și cînd te trezești în zori,
Mîinile ți le sărut.
Infloriră-n noapte flori
Din priveghiul meu tăcut !...

NINGE

Ninge liniștit, cum de veacuri a nins...
Cad fulgii de zăpadă, suflete mici și trecătoare,
Paseri albe taie cerul cu albastru stins,
In pădure, zîna din poveste moare.

Vîntul cîntă cum de veacuri a cîntat;
Se clădesc din diamantele gheții, palate...
Rîul tace ca un musafir întîrziat,
Inima pămîntului rănită tace.

Seara își trimite fetele s-adune nori,
Și s-arunce întunecimea-n munți și vale;
Sufletele negre au pornit cu negre flori,
Să oprească toate zîmbetele-n cale.

AQUARIUM

În borcanul de cristal
Sînt pești de aur mici.
Nu-i dulce al mărilor val,
În jurul lor
Stau statui — șăgalnici pitici,
Și flori ce visează și mor.

Și sclavi ai borcanului : pești ;
E oceanul închis în borcan,
Și pasări aduc din Australia vești,
Sînt suflete ce nu găsesc liman.

Și peștii, sclavi ai borcanului de cristal,
Iși joacă sclavia de veci,
Și apa lor e fără val,
Și tu, cînd pe lîngă peștii tăi treci,
Umbletul tău cade
Pe trista închisoare de cristal,
Privirea ți se face-al apei val.

Și peștii de aur, robiți în borcan de cristal,
Nu mai sînt singuri.

MUREȘUL

Mureșul curgea în vale.
Erau lăcrămile tale.

Mureșul cu apă lină,
Fermecată violină.

— O, tu, cea mai sfântă apă,
De-ți voi cere să-mi fii groapă,

Peștișori juca-mi-vor sprinteni,
Solzii lor îmi vor fi pinteni.

Inecat în Mureș-dulce,
Sufletu-mi o să se culce.

Fermecata violină
O să-mi facă moartea lină.

Mama-Mureș mă va duce
Să am urmă fără cruce.

Mureș — apă, apă sfântă,
Veșnicia tu mi-o cîntă!

FURTUNA

Crengile se băteau între ele, le-a înfuriat vîntul,
Și cădeau frunzele pradă certei din pom.
Și-n vîrfurile de deal rîdea cu hohot un brad, parcă
era om,

Și umplură mii de săgeți de apă pămîntul.
Din nările stîncilor porneau aburi de lut
Și rîul începu să fiarbă galben de ură,
Fiecare lemn începu să aibă gură.

E furtună... spuneau cerbii în fuga lor.
E furtună... croncăneau corbii în cor.
E furtună... urlau lupii și se ascundeau.
Numai în cimitir morții nimic nu spuneau.
O, cum se plictiseau!

CINTEC ARDELEAN

Dragostea mea era săcure.
Vulturul mi-a arătat calea.
Dorul meu întindea valea.
Brațele-mi știau îngerii să fure.

Perna mi-a fost stîncă și trudă.
Oglindă : a muntelui ghiață.
N-am cules flori de argint în viață.
De sînge de urs îmi era mîna udă.

După fluturi roșii n-am alergat.
Cu pumnul crepam a cîrciumii masă.
Dar cînd vedeam soarele : m-am închinat,
Și-l rugam frumos să-mi intre în casă.

NE-AM DESPĂRȚIT...

Ne-am despărțit, de cuibul vechi
Nimic nu ne mai leagă,
Și scaunele le-am uitat
Și masa nu mi-e dragă.

Pereții afumați de colb,
Perdelele tăcute,
În colțuri vremea stă pe loc
Cu clipele-i plăcute.

Pe ușă nu mai intră nici un glas,
Ferestrele sînt moarte.
Ne-am despărțit de cuibul vechi,
O, alt cuib ne dai, soarte ?

Va fi mai cald, mai bun, mai viu,
O, cine ne-ar ști spune ?
— Grăbește viață să ni-l dai,
Căci soarele apune.

CINTECUL ORFANULUI

Eu n-am avut niciodată părinți
Și nu știu ce gust are sărutarea de mamă,
Cum aș fi vrut să văd cum rîde cu albi ei dinți,
Să văd cum își leagă pe cap năframă.

Mama mea a fost cea mai frumoasă,
Cea mai curată, cea mai bună,
Ea m-ar fi ferit de foc și de lună
Și mi-ar fi pus flori și pîine pe masă.

Mama mea mi-ar fi așternut patul
Și mi-ar fi răcorit fruntea fierbinte.
Ca argint picurat i-ar fi sunat dulcile cuvinte
Și nu m-ar vorbi, că n-am pe nime, satul.

Și tatăl pe care-l cunosc numai de pe perete,
Din chipul lui care seamănă cu mine,
Era cel mai frumos, cel mai tare, cel mai cuminte,
Căci nu putea fi altfel dac-a fost al meu părinte.

Și nu l-am văzut cu privirea înlăcrimată,
O, cum aș fi vrut să mă sărute, să mă bată,
Cum aș fi vrut să pot spune : mamă și tată,
Să-i văd, să-i pipăi, să-i simt numai odată, numai
odată.

De ce m-ați lăsat singur ca frunza deșartă,
Să nu mă aștepte dragostea voastră la poartă ?
Și de-atîtea ori mă trezesc din vis plîngînd
Și, fierbinte, amintirea voastră aleargă în recele-mi
gînd.

CURG RIURI DE SÎNGE...

Curg râuri de sînge,
Și pe cer nori de sînge —
Și a pornit furtună de foc,
Fiecare mamă și orfan cu mine plînge.
Privirile morților ca la sabie taie.
Zvonul războiului mi-a intrat în odaie
Și liniștea mi-o răstoarnă.
Oprîți-vă strigăte ale celor înjunghiați,
În fața mea umbre roșii nu-ngenunchiați;
Obuze, miros de cadavru nu-mprăștiati,
Lăsați florile mele albe,
Lăsați florile mele albe.

Au venit de departe zvonuri de prăbușire.
Turnurile înalte toate s-au dărîmat,
Tot ce s-a țesut s-a sfîrțicat,
Roțile toate s-au zdrobit,
Strălucirea s-a făcut cenușe,
Și mii de scheleturi îmi stau la ușe.
Și zingănesc oasele fără carne și sînge
Și tot mai sălbatice curg apele morții
Și cîinele negru urlă în fața porții,
Cum aș vrea să pot plînge,
Cum aș vrea să pot plînge.

Să plîng și să spăl cu lacrimi curate
Fața celor ce e mai albă ca luna,
Să spăl ochii orfanilor ca astfel să vadă,

Picioare și mâini din cer să nu mai cadă,
Să nu-mi gîtuie florile mirosul de mort,
Și piatră grea în inimă să nu mai port.
Mă va prăbuși și pe mine furtuna ?
Mă va prăbuși și pe mine furtuna ?

CARTEA COPILULUI

(fragment)

O, azi lumea nu-i frumoasă
Și pe holde-a morții coasă
A rărit al vieții grîu...
Sînge proaspăt curge-n rîu.
Blestem crește greu în floare.
Parc-un mort privește-n soare.

În păduri cîntări nu sună,
Nicăiri nu-i viață bună.
Nu-i logodnic, nu-i mireasă,
Nimeni nu mai e acasă.
Numai cîinii și bătrînii,
Ei păzesc, triști, alba lună.

Văduvele și orfanii
Stau plîngînd la neagra poartă.
Gîndul lor departe-i poartă,
Visul lor : iederă moartă.
Crește-n curte bălărie,
Poarte-o dracu-n pălărie.
.....

OCEANUL DE SINGE

Sîngele care de mii de ani a curs
Se va face un fierbinte și roșu ocean,
Ingerii îngroziți îl vor privi prin ocean.

Se va numi : Oceanul celor uciși.
Și nu va îndrăzni navă să-i taie valul.
Blesteme și rugăciuni îi vor propti malul.

— De cîte ori o lacrimă de mamă va cădea
În Oceanul sîngelui adunat de veacuri,
Imensa apă, totdeauna, se va cutremura.

NORI ROȘII

Cînd pe cer înoată (ca o mare de sînge) nori roșii,
Imi duc aminte : în temniți mi-au murit strămoșii.

— Voi ascultați jazz-band-ul în cafenele,
Pe dînșii îi băteau pe talpe cu nuiele.

— Vouă vă cresc visurile în zgîrie-nori.
Pe dînșii nimeni nu i-a iubit cu flori.

Popor de robi : cît ai tușit, ai asudat și ai căzut.
Strămoșii mei beznă neagră și pîine mucedă au văzut.

— Vă-nduioșați dacă se răsturna căleașca în șanț.
Și milioane s-au răsturnat de foame și de lanț,

Toate, toate au trecut. Acum altfel va fi.
Flămînd, sărac, nimeni nu va muri.

Pe cer cînd vedeți înotînd nori roșii
Să știți că e răzbuarea sîngelui, sînt strămoșii.

URMAȘUL MEU...

Urmașul meu, care peste o sută de ani
Vei citi cărțile mele,
Să nu te înduioșezi de ele ;
Între inimi de piatră m-am născut,
Între urzici și lupi am crescut
Și lapte de câine-am băut ;
Noaptele în dureri și-nvățătură s-au scurs,
Viclenie de șarpe și sălbătăcie de urs
M-au învățat să cânt și să plîng,
Suflete s-aprind, suflete să stîng.

În orașe cu case mari și cu inimi mici
Am căutat uriași și am găsit pitici

(neterminată)

VEȚI FI VOI MAI FERICIȚI...

Veți fi voi mai fericiți de cum eram noi.
Pe voi vă așteaptă soare și veți uita și ceață și ploi.
Frigul nu va mai arde degetele voastre cum le-a ars
pe-ale noastre.
Pe noi ne-a înecat noaptea surdă, pe voi vă vor trezi
zorile albastre.
Acea ce tăcea în noi, în voi va răsună ca o nouă
cîntare.
Brațul nostru a fost neputincios, brațul vostru va fi
neînvins de tare —
Ochii noștri erau micșorați de plîns, ochii voștri nu
vor ști decît să zîmbească.
Pe cîmpia voastră, tot ce n-a crescut pentru noi,
pentru voi o să-nflorească.
Veți fi mai fericiți. Și amintirea noastră să nu vă
umilească —
Vremea care pentru noi a tăcut, pentru voi a-nceput
să vorbească.

PLUGUL

Vedeți că totuși nu ne-nșeală plugul ?
Toate le uităm : și jugul și rugul.
Ne rămîne scînteietor și biruitor
Plugul.

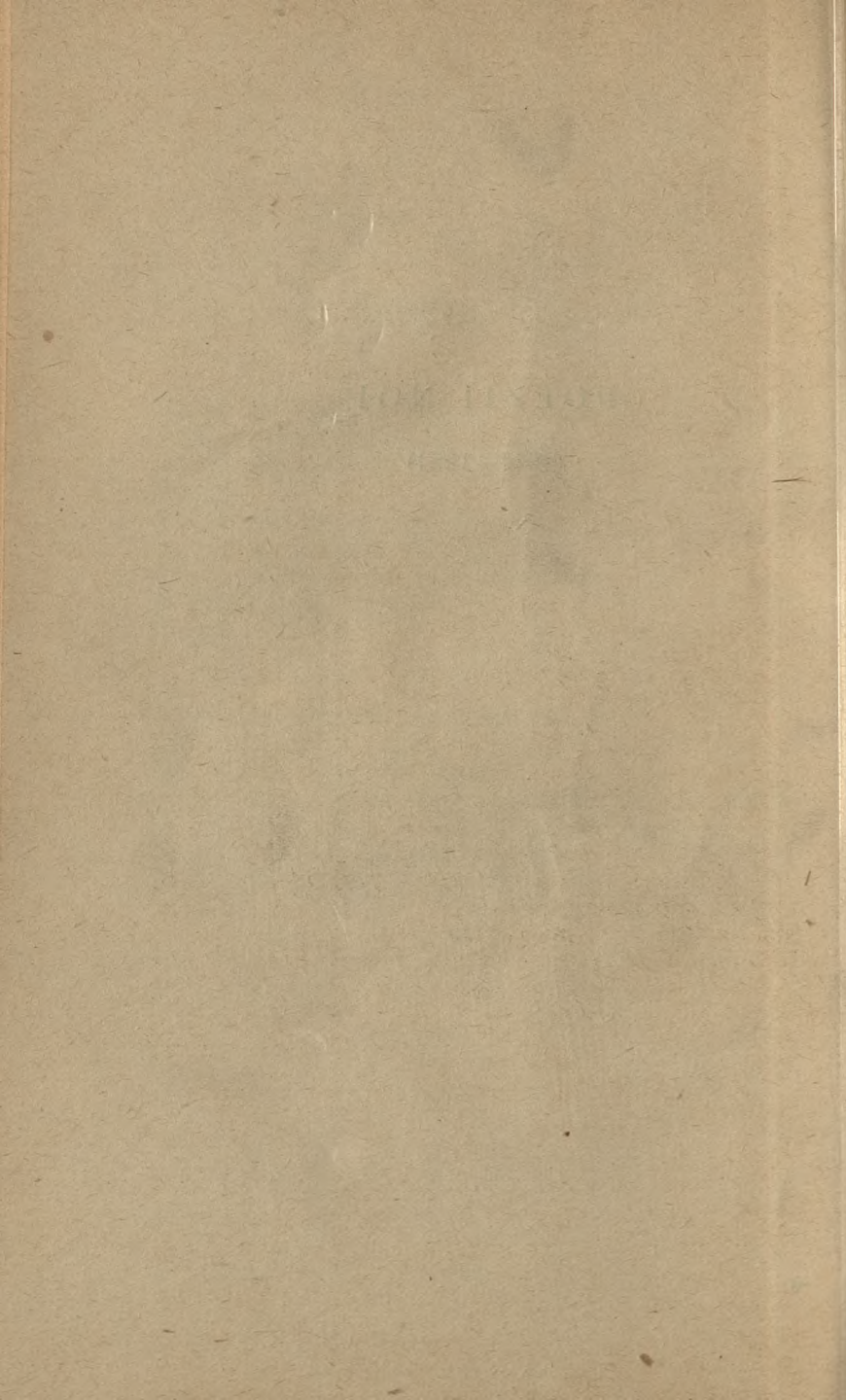
Ară de zori de zi și pînă-n seară,
Mîinile se schimbă, se perîndă,
Aduce liniște și fericire-n vară
Și vindecă gura flămîndă,
Plugul

.....

Plugule, ascultă-ne și ară, tot ară,
Ești mai tare ca jugul,
Ești mai biruitor ca rugul.
— Și cîntarea ta face liniștit somnul celor din pămînt.
Te botează lacrimi și sudori, te bate năprasnic vînt,
Dar cînd brazda în urma ta răsare
Și sufletul și țara se face mai mare.

POEZII NOI

(1944—1954)

N-A FOST MINUNE...

N-a fost minune, a fost voință tot ce s-a întâmplat.
Poporul numai a vrut, după ce în zadar s-a tot rugat ;
Milioane de brațe s-au unit și au trosnit ce a fost
aur și lemn
Și degetul vremii a înfipt cu foc un semn :

Lumea veche s-a cutremurat și s-a dărîmat,
Drumurile s-au luminat,
Drumurile s-au luminat.

Veniți cu toții la proaspătul izvor,
Spălați-vă ochii, căci lăcrămile robiei nu mai dor.
Nu mai pîndește ceața, și-ntunericul nu mai umilește
Și steaua-n vîrf de munte sărută spicul de grîu
Ce pentru noi, numai pentru noi crește.

Ciocanul nu mai ferecă lanțuri, cu imnul păcii scîn-
teiază,

Vremea aducătoare de dreptate —
Stă liniștită și veșnică pază.
In lumea nouă : inimile se vor cunoaște și se vor iubi,
Truda zilei cu somn curat se va plăti.
Nu vor mai fi măriri...

(neterminată)

ASCULTAȚI OAMENILOR

*O fetiță de 3 ani din Coreea care-și căuta
plângînd părinții, a fost împușcată de un
ofițer american, rîzînd.*

Ziarele

Ce se întîmplă acolo în Coreea ?
Cum sfarmă bombele clădirile și creierul,
Cum sfîrtecă în bucăți carne, oase, mii și mii de
trupuri,
Gloanțele pe care le plouă din cer ucigașii,
Cum ard și fumegă orașele pe care le-au clădit brațe
de muncă,
Cum curg rîuri de sînge fierbinte !
Ascultați oamenilor !

Puteți voi fi liniștiți cînd milioane de frați,
Oameni și dinșii, fug înspăimîntați și nu găsesc scut ?
Pretutîndeni : foc și moarte, strigă îngrozitor
de durere —
Puteți voi să tăceți ?
Ascultați oamenilor !

Dar alături de cei ce plîng și mor,
Un popor mic, în vitejie s-a făcut mare —
Eroi, cum nu sînt decît cei ce luptă pentru libertate,
Își mătură țara de dușmani, cu oțel fierbinte.
Coreea : epopée, Coreea : slavă poporului tău !
Oamenilor, slavă să înălțăm Coreei !

Cine a adus iar pe pământ iadul cu care amenințau
Pe cei flămânzi, vlădicii dolofani
Și prietenii lor : regii, cămătarii, bogații putrezi ?
Cei ce și-au făcut un zeu rînjitor : dolarul !
Oamenilor, auziți ?

Ce-a greșit poporul din Coreea că a vrut
Să fie stăpîn pe țara lui,
Că a vrut să crească în libertate sufletul lui,
Că a vrut să nu mai fie întunecime pe ochii lui,
Că a vrut să nu mai fie sclavul bastonului de trestie,
Cu care îl dresau tiranii streini ?
Înțelegeți oamenilor ?

Patru mii de ani a fost năpăstuit poporul coreean
Și aproape o sută de ani l-a călcat în picioare
Dai Nypon,
Mikadoul și Samurarii lui, ca acum să-l ferece în
lanțuri Uncle Sam,

Să-i stoarcă măduva Wall Streetul.
Bancherii, generalii, pleava trîntorilor
Care în Coreea nu vedeau decît : animalul cu ochi
galbeni ?
Auziți oamenilor ?

Și furtuna de sînge, lacrimi și strigăte de om
înjunghiat,
Acoperă mările de orez pe care le stăpînea
Vaporul ce ducea în burta yankeului Ball
Recolta milioanei de sclavi.
Dar cine poate tăcea acum, cine poate tăcea ?
Nu, cu toții trebuie să strigăm : Jos mîinile
de pe Coreea !

Nu, cu toții care sîntem oameni,
Trebuie cu brațul, cu inima, cu gîndul,
Să-i apărăm pe cei ce se apără acum în depărtare.
Oamenilor, să fim oameni !

Spun cei ce sînt mișei și vor să bea sînge
Ca fiarele sălbatice,
Spun cei ce săracilor le dădeau pe pămînt iadul
Iar dînșii în lume și-au făcut „paradisul“,
Spun cei ce au îmbătat mii de ani oamenii
Cu rugăciuni, și cărora lanțul și călăul le-a fost țaria,
Spun cei ce văd cum se îneacă lumea veche
În uriașul cîntec al muncii —
Aceștia spun : război, război, război.

Ce spunem noi, oamenilor ?

Noi : milioanele și sutele de milioane spunem : nu !
Nu vrem război, a fost destul ! Vrem pace !
Vrem pace, căci pacea este țaria noastră.

Pacea va clădi mii de orașe mari, va îmbogăți
ogoarele,

Zeci de mii de uzine, milioane de roți
Vor învîrți o nouă orînduire a vieții.
Metalul nu-l vrem glonte, îl vrem mașină, secere,
ciocan,

Vrem să ne ferească trupul de oboseala de animal.
Vrem pace. Pace. Grîu. Carte. Cîntec. Lumină.

Așa, oamenilor, că acestea le vrem ?

Să nu creadă însă cei ce aruncă foc și seamănă moarte
Că sîntem slabi și cerșim pacea.

O, nu ! Sîntem milioane și milioane de oameni
Care în toate continentele vorbim cu gura lui Stalin.
Milioane și milioane de oameni

Știu că drapelul care s-a înroșit de atîtea veacuri
De sînge, va flutura învingător și în Coreea
Și pretutîndeni, mai tîrziu ori mai curînd,

Popoarele se vor îmbrățișa.

Voi, frați din Coreea, nu vă luptați singuri :

Cu voi luptăm cu toții.

Brațul milioanei de oameni

Este lîngă al vostru.

Cu luptă grea vom clădi pacea veacului !

Lumea veche care a făcut atîtea mișelii,

Și-a încercat să facă din om fiară

Ca să poată străluci coroanele regilor și să se umple
De aur lăzile ucigașilor din Wall Street și aiurea, —
Veacul acesta se cutremură ; se năruie
Lumea veche.

Oamenilor, o nouă lege învățăm :
Socialismul, comunismul...

Muncă... Pace.

Vom lupta dîrz pentru muncă, pentru pace.

(1950)

MOȘUL, CAPRA ȘI COPILUL

Ce vă zic nu e poveste, s-a-ntîmplat așa cum spun.
Au trăit într-o colibă capră, moș și copilaș
Și dormeau tustrei alături, fiecare trist și bun,
Răsufînd trei nevoiași.

Viscolul cînd sta la ușă, capra tremura din gușă
Și copilul zgribura
Și-și împrumutau căldura,
Închizînd de spaimă gura.
Vîntul prin munți alerga.

— Ia vezi, Ioane — spunea moșul — a-ncetat alba
furtună ?

Și copilul la fereastră aștepta să vie lună.
Capra și ea aștepta.
Dar viscolul nu-nceta,
Noaptea groază se făcea.

Numai ochii luminară
Viața celor trei, amară,
Răsuflarea lor fierbinte în colibă s-auzea
Și la ușă, lup pîndea.

Și deodat' pornise vîntul, duduia parcă pămîntul.
Moșul, capra și copilul tot mai rece răsufla.
Valuri albe de zăpadă au făcut coliba pradă,
Și tustrele vieți și inimi încetară să mai bată.

La coliba răsturnată,
Sta urlînd, lupul flămînd.

TREI PIONIERI

Veneau trei pionieri cîntînd de la școală,
Frumoși tustrei, și rumeni ca mărul,
Ca aurul părul,
Cu ochii ce nu-i poți uita.
Veneau trei pionieri pe ulița mea.

Mirați că-i opresc, dar fără sfială
Mi-au strîns mîna zdravăn, cum fac bărbații.
— Ce vrei, bădicule, de la noi ?
Ne ducem acasă și-am fost la școală.
Acasă nu-i boală.
Ne-așteaptă părinții cu zîmbet în poartă
Și mama ne pune mîncare pe masă.

Ne ducem acasă.

— Copii, vreți să schimbăm, așa, cuvinte ?
Și tustrei au dat din cap frumos și cuminte.

— Bădicule, ce vrei să știi de la noi ?
Și buzele erau de dragoste moi.

Pe cel mai mic pe față l-am mîngîiat :
— Ce faci tu acasă cînd n-ai de învățat ?
— Eu ? se mira de întrebare.
Ajut pe mămica să-și facă mîncare.

Al doilea mi-a răspuns fără-ntrebare :
— Aștept ca să fiu ca tăticul, mare,
Și-i cer ciocanul să văd dacă-i greu,
E stahanovist tăticul meu.

Al treilea mi-a spus cu mare mîndrie
Parcă lumii-ntregi a vrut să spuie, nu numai mie :
— Cînd mă-ntorc de la școală, învăț pe bunicul să
scrie.

Și cei trei pionieri, cîntînd, au plecat.
Mi-au făcu semne cu mînuțele lor.
— Scumpilor mei, dragilor, dragilor...

ION SFIRLEAZĂ

Mă numesc Ion Sfirlează
Și am cinci copii și-i cresc pe tus-cinci.
N-aveam suman, n-aveam opinci,
Deasupra casei mele erau stele
Și foamea și frigul îmi sta pază.
Și lupii îmi pîndeau somnul.
Și stam cu pălăria în mîină cînd venea domnul
Să-i tai lemnul din pădure.
Vai, de cîte ori mă gîndeam să lovesc cu secure,
Nu lemnul nevinovat,
Ci în capul celui ce venea
Cu pușca la umăr și în blană îmbrăcat,
Urmat de slugi și de copoi.
— Să fi rămas numai odată singuri amîndoi,
I-aș fi plătit pentru cele cinci trupșoare goi,
I-aș fi vorbit așa cum lupul cu mielul vorbește,
I-aș fi strîns gîtul în al fălcilor mele clește,
I-aș fi zbierat : cinstite domn,
Știi tu ce-i viața cînd n-ai pîne și somn,
Auzit-ai cinci guri cum știu plînge ?
Cinstite domn, care ai băut al copiilor mei sînge,
Scuturatu-te-a boala și frigul și pe tine,
Cum scutura pe cei cinci, să aștepte cu mine
Șă vie moartea ori scăpare ?
Cinstite domn, ce veneai la vînătoare
Cu trupul fierbinte de vin, ce ți se turna în pahare
fără-ncetare,
Cu toate bunătățile ce-ți erau în merinde.
De ce pădurea de blestemul meu nu se-aprinde

Să arzi și tu ca o fiară
Și urma ta să piară ?

Mă gîndeam, cinstite domn, de atîtea ori
Cînd băteau cu pumnul tău la geam să mă trezești în
zori

Și ne duceai pe toți să doborîm pădure,
La porunca ta să crepăm brazii în loc să-ți crepăm
Capul tău cu bătrîna noastră secure.

Și duceai cu tine codrii pe care noi i-am tăiat
Ca tu să vezi cerul, iar noi pe pămînt
Să vedem iadul ce ne trimetea boală și gheață și vînt.
Cinstite domn, cînd dormeai în pat de mătăasă,
Nu te-a trezit îngrozitor plînsul celor cinci guri flă-
mînde,

Nu te-ai trezit din somn ?
Și vezi că minunea totuși s-a făcut :
Tu ai tot cîntat, noi am tot tăcut,
Glasul nost' nu l-ai auzit, glasul nost' în zadar zbiera.
Inima îți era goală, dar lada ta de aur grea era.

Și totuși s-a înfăptuit marea minune,
Cinstite domn, și-au fugit zilele bune.
Pădurea nu mai este a ta.
E a celor cinci guri și a miilor de guri ce nu știau cînta.
Încearcă acum să vii să-mi bați la geam în zori,

Să-ți tremure și ție oasele cum au tremurat ale noas-
tre de mii de ori,

Să-ți fie lacrimile grele de boală
Cum erau ale mele cînd răcneai :
— Ion Sfîrlează, ia-ți securea și te scoală
Să dobori brazii și să dobori fagi,
Care-mi erau, cinstite domn, atît de dragi
Și-i doboram și mi-era atît de milă
Că trebuia să-i omor de-a poruncii tale silă.
Ce-ți păsa ție că se rărește pădurea ?
Tu mi-ai învinețit cele cinci guri

Și eu omoram viața fagilor și a brazilor cu securea.
Dar acum nu mai sînt ce am fost, Ion Sfîrlează.
Peste cele cinci guri nu mai stau stelele și frigul pază,
Tus-cinci vieți cresc ca florile la soare.

S-a întîmplat minunea mare
Și alt rost are Ion Sfîrlează în lume,
Domnului îi spun pe nume :

— Tilhar ai fost, ai furat brădetul curat
Și pîinea celor cinci guri mi-ai furat.
Veneai cum vine fiara ani mulți după pradă
Și nu-ți era frică de dumnezeul tău că o să te vadă
Căci dumnezeu era numai al tău,
Pentru mine a rămas diavolul rău,
În zadar mă închinam, nimeni nu mă asculta,
Altarul, aurul tău îl împodobeau,
Mie și celor cinci guri numai stelele mi-au rămas,
Ce n-au dat căldură și nu avură glas.

Acum Ion Sfîrlează și-a lepădat zdrențele-opinci
Și poartă ghetete copiii lui, tus-cinci,
Copiii nu mai numără numai frunze ;
Se duc cîntînd la școală,
Pe veci s-au lecut de-a sărăciei boală.
Vin acasă și se așează la masă
Și scriu și citesc a lumii slovă nouă.
Și vă răspund, domnilor, vouă,
Domnule, domnilor, acum avem alte cuvinte,
Ai crezut, domnule, că numai tu vei rămînea cuminte,
Că numai tu vei rîde totdeauna și noi totdeauna vom
plînge ?
Ai crezut că ne vei storce și cea din urmă picătură
de sînge,
Ca pîinea să ne fie uscată, iar masa ta să fie bogată,
Cinstite domn, vezi, s-a sfîrșit povestea pentru tine,
minunată.
Pe Ion Sfîrlează acum codru-n brațe-l primește
Și brazil și fagii cresc cu copiii lui Ion Sfîrlează care
se gîndește

La ceea ce a fost, cu groază și cu ură.

Și n-a uitat când îl trezea blestemata gură :

— Scoală-te, Ioane, și ascute-ți securea

Și hai să pornim să ucidem pădurea.

Ca eu să mă-ntorc la cele cinci trupuri de frig albastre,

Iar tu să te-ntorci în oraș, în palat cu mii de flori, cu

mii de glastre.

Să se închine slugi și să-ți aducă tot ce trupu-ți do-
rește.

— Ion Sfîrlează, peste cinstitul domn raiul s-a dărîmat,

Din patul de mătase furtuna l-a alungat.

Și tu știi, Ion Sfîrlează, căci codrul te-a învățat :

Că nu rămîne nici fag, nici brad nescuturat.

Și văzduhul se primenește,

Acum iar este al tău codrul, te iartă și te primește,

Acum securea ta nu mai ucide la poruncă.

Cinstiților domni, ce face Ion e muncă.

Din lemnul pădurilor tot ce se va face,

Lumea nouă va fi, minunata pace.

Ion nu se mai trezește : „ia-ți acum securea și te
scoală“.

.

Cu glas blînd tu spui celor cinci : „copii, plecați la
școală“.

MĂRIOARA

Tu măturai străzi și erai frumoasă, Mărioară,
Cîntecul tău era atît de trist și de lacrimi plin.
Acasă părinții așteptau să moară
Să scape de foame, de boală și de chin.

Frumoasă Mărioară, tu măturai acelor bogați străzi,
Și pe porțile mari tu nu puteai intra.
Tu măturai praful și alții adunau comori în lăzi.
O, cît de grea era mătura ta.

Ochii tăi vedeau oglinzile din palat
În care rîdeau femeii cu panglici de aur în păr.
Obrajii tăi palizi s-au îmbujorat
Dacă găseai în stradă o bogăție : un măr.

Și ziua întregă tu tot măturai
Și cîntecul pe buze ți se ofilea
— Așa-ți spunea duhovnicul, că vei ajunge în rai
Să mături străzile cerului cu mătura ta.

Dar tu, Mărioară, știai că în zadar
L-altar cu rugăciuni calde te închinai.
Apucai mătura grea de amar
Și tot măturai și tot măturai.

Tot mai bătrîni ți se făceau părinții,
Frigul și boala la geam le bătea,
În cer aveau alte treburi sfinții
Ca să te scape de mătura ta.

Dar într-o noapte, cînd vișinile erau coapte,
Străzile de-un cîntec nou se umplură.
Și de înăbușitele-ți șoapte a pornit un cîntec
Și din vînăta ta gură.

Și cîntai cu cei ce-au venit pe stradă
Aducînd în tancuri și a ta scăpare,
Mii flăcăi veniră fața ta s-o vadă
Și le-ai dat pe frunte lungă sărutare.

Glasul lor de frate : dragoste fierbinte
Mătura : robia, tu ai aruncat.
Înțeles-ai toate ale lor cuvinte :
„Dragă soră, uită că-ai tot măturat“.

Și-n palatul care tu odinioară
Așteptai la poartă cu mătura ta,
Palidă, frumoasă, tristă Mărioară,
La oglinda mare poți acum cînta.

Cîntă, cîntă, mult au plîns părinții
Și lumea întreagă s-audă cîntarea ta
Și nu-ți pese dacă în cerul lor sfinții
De ciudă și spaimă se vor încrunta.

COREEA

Vă aud, copii din Coreea, cum plîngeți în noapte
Și numai vîntul de gheață vă scutură trupșorul gol,
Buzele voastre vinete în zadar zbiară, sînul de mamă
n-are lapte

Și zboară deasupra-vă ale morții paseri stol,
Sună neîncetat a pieirii neagră cîntare
Și cade din cer a focului furtună.
Și plînsul vostru-i slab, în zadar sună.
Nu încălzesc mînuțele voastre razele de lună.
Ce văd ochii voștri e numai fum și scrum
Și umbrele morții se-nalță în drum.
Cine din pătușorul vost' v-a alungat ?
Cine plăpîndește oase vi le-a sfărîmat ?
Cine v-a trezit din ceea ce ați visat ?

Vă aud, copii din Coreea, și tremur cu voi
Și somnul îmi fuge de pe pernele moi.
Gîndu-mi aleargă și la voi se oprește
Și plînsu-mi cu al vost' trup se răcește,
Flacărele ce cad pe voi cad și pe mine.
Micuțule coreean, eu tremur cu tine.
Groaza ta părăsită este și a mea,
Și ridic mîinile cum ceri tu ajutor de la stea.
Zac lîngă tine și răgușit cu tine zbier,
Micuțule coreean, cu tine vreau să pier.
Gurile noastre să înghețe împreună,
Blestem cu tine nesimțitoarea lună.

Dar gîndu-mi deodat' de tine se desprinde,
Se face mai tare, de ură se-aprinde,

Il trimit peste ocean la cei ce au alungat,
La zbor, mii de paseri de oțel, cu cioc blestemat,
Să samene foc pe pământ în loc de grâu,
Durerea să crească munte și din sângele copiilor să
se facă râu.

Puteți voi dormi în palatele voastre
Și nu visați cu copiii, cu mii de copii cu trupuri al-
bastre?

Nu-i visați pe micii coreeni cu trupurile goale,
Nu vă îngheață și vouă patul cald și perna moale?
N-aveți și voi copii cu somnul dulce?
Și câte povești frumoase le-a spus mama să se culce.
Vă trezesc pe toți, să tremurați cu toții.
Căci ați furat viața micilor coreeni, cum fură laș în
drum, hoții.

Trezi-ți-vă, ucigașilor, îngroziți în noapte,
Aduceți-vă aminte de sînurile de mamă ce nu mai dau
lapte.

Inecați-vă și voi în fum și tîrîți-vă și voi pe gheață,
Voi, ce-ați semănat moarte în loc să semănați viață.

Facă-se din aurul vost' cea mai neagră boală,
Viața întreagă inima să vă fie goală,
Ochii voștri numai foc să vadă,
Trupul să vă fie al chinurilor pradă.

Gîndu-mi iar se-ntoarce, iar este la tine,
Coreean copil, iar te simt în mine,
Iar te simt alături, îți trimit iubirea.
Va veni odată totuși înflorirea.

Va veni răsplata pentru suferință,
Coreea martiră, vine biruință,
Trupurile voastre-n noapte înghețate,
Paserile morții vor cădea învinse,
Flacările toate, toate vor fi stinse.

(1953)

UNEI MAME DIN COREEA

Ți-ai pierdut copilul. A murit căci a fost bun,
Plînsul i l-a înecat vuietul de tun,
Sîngele i s-a risipit în vînt.
In zadar îl cauți, nu are mormînt.
Ți-a rămas în inimă, cu durere ce nu trece.
Gura-ți în zadar sărută pămîntul rece,
In zadar îl cauți în umbră și în soare :
Firava lui mîină nu culege floare.
Cîntecul lui cu al păsărilor cîntec nu se împletește.
Copilașul tău nu mai zîmbește.
Nu mai zîmbește.
Nu-i mai poți spune povești,
Nu-ți aduce din pădure vești.
Il aștepți cu pîine caldă și nu vine,
Cu mînuța nu-ți mai bate la ferești,
Nu-ți mai cere sărutare.
Cui să-i dai îmbrăçoșare,
Cui să-i calci cămeșa albă,
Cui să-i legi din scoici salbă ?
Peștișorii cui să-i prinzi
Ca la vatră foc s-aprinzi ?
În ogradă singură te duci.
Cui să-i aduni în poală nuci ?
Numai umbra te petrece,
N-are glas pămîntul rece.
Nu mai rîde, nu mai plînge,
L-ai născut cu chin și sînge.

POVESTE DE LEU

Dedicată doctorului Mazilu

Pe-un leu bătrîn, rănit, în panoramă îl arată.
Mulțimea rîde de neputința lui,
Cu bețișoare îl ating copiii ; pisici poznașe ar îndrăzni
să-l bată.

În juru-i nici o spaimă nu-i.

Odinioară de pașii lui se cutremurau crengile-n pă-
dure,
Fugeau tremurînd vitejii mari ce purtau în mîini
secure,
În drum nu-l oprea nici vînt, nici ploaie, nici furtună,
Și se-ascundea lașa hienă cînd îl vedea în clar de lună.

Acum stă trist cu capul aplecat, cu ghiare slabe,
Și-ncet, ca lacrimi roșii, îi picură sîngele pe labe,
Mulțimea rîde : un leu rănit pe cine poate să-l sperie ?
Chiar și-un șobolan ar cuteza cu coada să-l perie.

Dar dintr-o dată, leul își scutură coama.
Se cutremură, gura lui răcnește,
Înceată veselie lumii...
Pe buzele tuturor, zîmbetul amorțește.

I-a rămas glasul temut, răcnetul ce groază și tăcere
trezește,
Leul bătrîn și rănit i-a amuțit pe toți pe cei din
panoramă :
Trăiește.

LA CONACUL DE-ODINIOARĂ

La conacul de-odinioară
O căleașcă nu s-oprește,
Și prințesa nu coboară,
Cerșetorul nu cerșește.

Nu stau slugi timizi la poartă
Cu privirea aplecată.
Poate e stăpîna moartă,
Ori în alte țări plecată.

Dar la geamuri, rîd copiii
Și cîntarea e zglobie.
Ce s-a întîmplat aici ?
Ce poate-n conac să fie ?

Unde-i cîrdul de prințese ?
Nici lăutari, nici musafiri,
Unde-s cavalerii palizi
Cu buchet de trandafiri ?

La conacul de-odinioară
O caleașcă nu s-oprește,
Și strămoșii se-nfioară
Pe pereți, închiși în ramă,
Și-ar fugi din pînza moartă

Și strămoșii pe părete
Furioși privesc la fete,
Țărăncuțe, care-odinioară
Ridicau saci grei la moară

Și-acum prin săli aleargă
Căci a lor e lumea largă.

Dispărut-au slugi și prinți
Și lăutarii și prințesa,
Și în săli copiii cîntă,
Tot conacul e a lor !

Viața pentru ei frămîntă
Piine albă : viitor.

În conacul de-odinioară
Nu-s lachei, nu sînt prințese.
Hăulesc flăcăi la moară,
Țărăncuța lor le țese.

Cerșetori nu stau la poartă,
Cum stăteau în vînt și-n ploi.
Cavalerii nu mai poartă
Trandafiri cu brațe moi.

Și conacul de-odinioară
Cuib de cîntec s-a făcut.
Cît de mult, odat' la moară
Fete-au plîns și-au tot tăcut !

S-a-ntîmplat aici minune ?
Alt stăpîn are conacul ?
Au uitat, ca-n vremuri bune,
Lacheii să-mbrace fracul ?

S-a-ntîmplat minunea mare.
În conac sînt triști strămoșii
Și privesc de pe părete
La copii — cravate roșii.

Nu a fost o întâmplare
Că-n conac nu sînt prințese,
Că-n salonul cel mai mare
O țarancă-n tihnă țese.

In conac intrat-a viața.
Sclavii s-au făcut stăpîni,
Și nu pleacă dimineața
Vînători cu slugi și cîini.

COPIILOR DIN COREEA

Copiii din Coreea nu mai plîng.
Copiii din Coreea nu mai plîng
De groaza morții ce-i pîndea la fiecare pas.
Copiii din Coreea au iar al copiilor glas.
Zglobiu și argintiu sună,
Liniștită e inima lor bună.
Liniștită e inima lor bună.

Au plîns atîta, că din lăcrimile lor
S-ar fi făcut un rîu lung și fierbinte
Și uriași arbori ar fi putut crește din tristele lor cuvinte.
Și cîți ochi, mii de ochi cu stînsă privire,
Copiii uciși care n-au mai putut să se mire,
Mii și mii de copii martiri ai Coreei martire.
De ce le-au furat cîntecul lor fraged de iubire ?
Flori gingașe fără înflorire ?

Dragi inimi mici care în Coreea ați rămas
Fie-vă dulce somnul și dulce ca primăvara al vostru
glas.

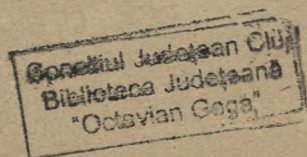
Să creșteți mari ca bradul fără furtună,
Lumea-ntreagă curată, mici coreeni, vă dorește viață
bună.

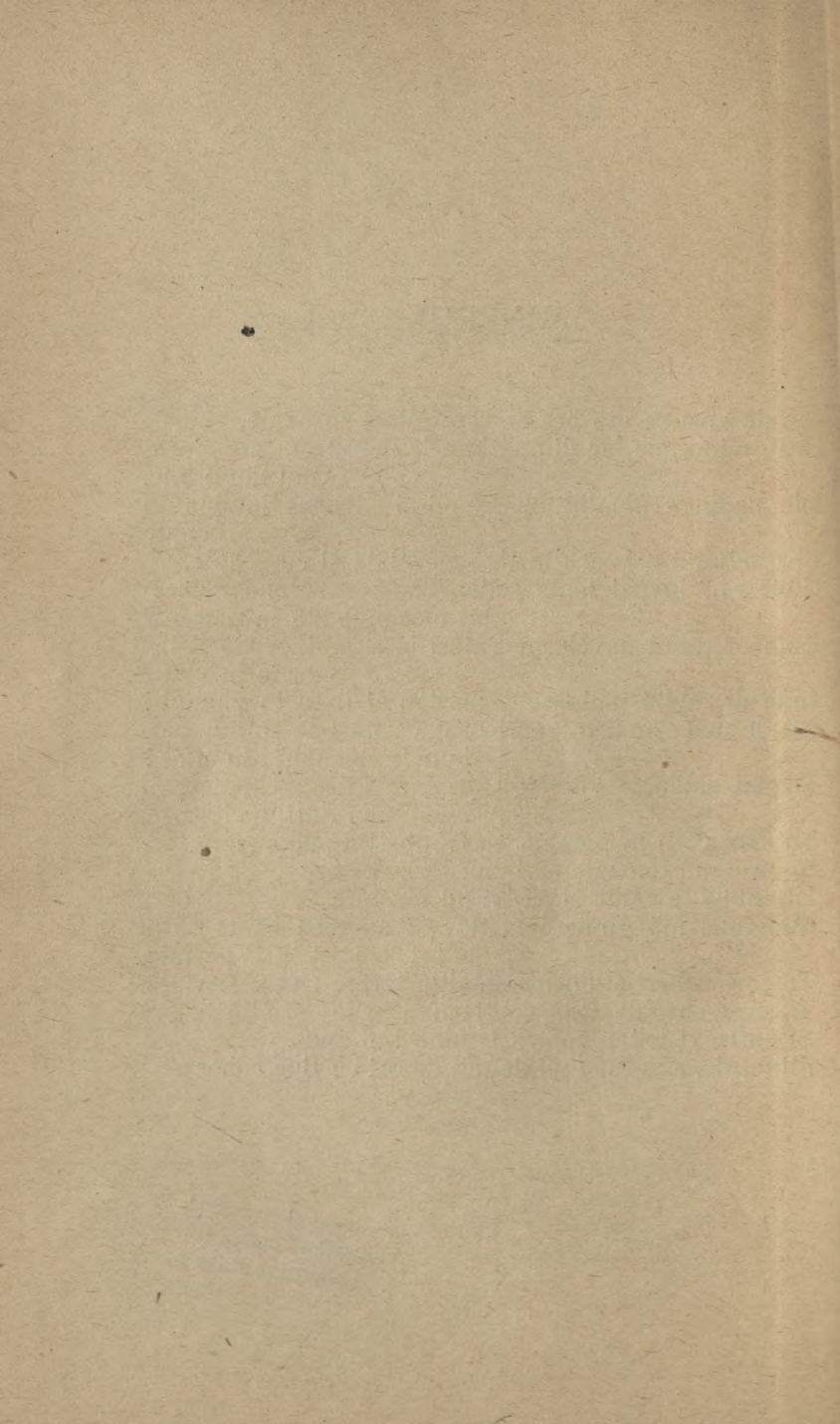
Și nu vă ascundeți nici de soare, nici de lună,
Blestematele tunuri nu mai sună.
Blestematele tunuri nu mai sună.

Alungați fluturi, jucați-vă și rîdeți tot mai mult.
O, cum aș vrea să vin între voi să vă ascult...
Pe un porumbel alb să-mi ducă scrisoarea l-am rugat
Și iertați-mă dacă scrisu-mi de lacrimi e pătat.

MINERUL

Razele albe ce din bec se răspîndesc în odaie,
Drag miner, se fac din cărbunele negru pe care ciocanul
tău îi taie.
Din noaptea pămîntului tu mi-ai trimis lumina în
noapte
Și gîndu-mi coboară la tine cu sfială și cu șoapte,
Cum s-ar învîrți toate roțile, dacă n-ar suna neînce-
tat ciocanul tău în pămînt?
Cum ar porni navele pe valuri și s-ar duce trenurile,
drum în vînt ?
Cum ar dudu motoarele, dacă n-ai fi tu în pămînt ?
Cît de mare ar fi întunericul dacă nu l-ar sfărma cărbunele
ciocanul tău sfînt ?
Tu dai căldură și lumină, tu care în adîncime nu ai
nici flori, nici soare,
Tu care cînți în pămînt, cu fruntea în sudoare
Și ciocanul tău taie cărbunii fără-nctare
Cu inima ta caldă și cu brațul tău tare.
Minerule, mă gîndesc la tine și aș vrea să te sărut
pe față,
Tu care cobori și duci în neagra tăcere cîntec și viață,
Tu care cunoști două nopți : una în jos și alta în sus
Și cîntecul totuși pentru lumină l-ai spus.
Minerule, cu gîndu-mi de mii de ori cu tine cobor...

CUPRINS

Prefață	5
IMPRESII ȘI SENZAȚII MODERNE (1908)	
Florile	17
Flori albe	18
Muncitoare	19
De la sapă vin	20
Seceriș	21
Azi	22
Plugarul	23
Așteptare	24
Boierul român	25
Viitorul	26
Sinistru clopotele	27
Sirena fabricii	28
Oraș bolnăvit	29
În zori	30
Nava vieții	31
Quod vult deus...	32
POEZII (1914—1944)	
De voi muri	35
Cîntec	36
Copii de moți pe străzile din Cluj	37
Copilul lui Ștefan	38
Cîntec de căprioară	39
În strada mea	40
Copilului meu	42
Calul alb	44
Cerșetori	45
Sirena fabricii	47
Acelor ce suferă	48
Pernelor	50
Copiii săraci	52
Cîntece de toamnă	53
Flori, frumoase flori	54

	Pag.
Cîntec de toamnă	56
Bubi e bolnav	57
Versuri pentru copilul meu	58
Ninge	60
Aquarium	61
Mureșul	62
Furtuna	63
Cîntec ardelean	64
Ne-am despărțit	65
Cîntecul orfanului	66
Curg râuri de sînge	67
Cartea copilului	69
Oceanul de sînge	70
Nori roșii	71
Urmașul meu	72
Veți fi voi mai fericiți	73
Plugul	74

POEZII NOI (1944--1954)

N-a fost minune	77
Ascultați oamenilor	78
Moșul, capra și copilul	82
Trei pionieri	83
Ion Sfirlează	85
Mărioara	89
Coreea	91
Unei mame din Coreea	93
Poveste de leu	94
La conacul de-odinioară	95
Copiilor din Coreea	98
Minerul	99

Nr. 2194

Redactor de carte : M. Catulescu

Corector : A. Maior

*Dat la cuțes 10.XI.1955. Bun de tipar 2.1.1956. Tiraj
10.000+100. Hrtie C. Școlare de 65 gr. m.p. Coli
de tipar 6,5. Coli de editură 2,70. Ft. 32/84×108.
Com. editurii 1672. Ediția I. A. 05184. Pentru biblio-
tecele mici indicele de clasificare (8 R)*

Tiparul executat sub com. nr. 2485 la Combinatul
Poligrafic Casa Științei „I. V. STALIN”,
București — R.P.R.

100

Lei 1,40

IN „BIBLIOTECA ȘCOLARULUI“

AU MAI APARUT :

• CEZAR BOLLIAC
POEZII

I. CREANGA
AMINTIRI DIN COPILARIE

B. ȘT. DELAVRANCEA
NUVELE ȘI POVESTIRI

G. TOPIRCEANU
POEZII

M. SADOVEANU
INCEPUTURI

FR. SCHILLER
WILHELM TELL

L. N. TOLSTOI
POVESTIRI DIN SEVASTOPOL

